

Arkivsak-dok. 201208643-1
Saksbehandler Zlatko Dzaferovic

Saksgang
Fylkesutvalget

Møtedato
05.06.2012

Høringsuttalelse til KRD sitt forslag om endringer i valgloven og valgforskriften

FYLKESRÅDMANNENS INNSTILLING:

Fylkesutvalget gir sin tilslutning til departementets forslag til endringer i valgloven og valgforskriften.

VEDLEGG:

Nummererte vedlegg som følger saken:

- Høringsnotat: Evaluering av valget i 2011. Forslag til endringer i valgloven og valgforskriften

Andre refererte dokumenter i saken:

GJELDENDE FORUTSETNINGER:

1. Lov om valg til Stortinget, fylkesting og kommunestyre (valgloven) nr.57, sist endret med lov nr.14 av 13.05.2011. Endringene trådte i kraft 01.01.2012
2. Forskrift om valg til Stortinget, fylkesting og kommunestyre (valgforskriften) nr.5 av 02.01.2003, sist endret med forskrift nr.491 av 13.05.2011. Endringene trådte i kraft 01.01.2012

BAKGRUNN:

Kommunal- og regionaldepartementet evaluerer valget og valgordningen grundig etter hvert valg. Denne evalueringen fører også til forslag om forbedringer av valglovgivningen.

Kommunal- og regionaldepartementet har 03.05.2012 sendt på høring forslag til enkelte endringer i valgloven og valgforskriften. Det vil bli tatt endelig stilling til forslagene i etterkant av høringsrunden. Høringsfristen er 1. august 2012.

FAKTISKE OPPLYSNINGER:

I høringsnotatet fremmes det forslag til følgende endringer i lov og forskrift:

1. Manntallet (høringsnotatets kapittel 3)
 - 1a. Ansvar for etablering og oppdatering av manntall overføres til statlige myndigheter.
 - 1b. Det etableres en frysdato for når manntallet ikke lenger kan endres
 - 1c. Det etableres et foreløpig manntall per 2. januar i valgåret.
 - 1d. Forskriftshjemmelen rundt manntallsføringen utvides noe.
2. Kommunenes ansvar for å vurdere valglokalenes egnethet presiseres i lov (kapittel 4).
3. Det innføres nye regler for forhåndsstemmegivning for velgere som stemmer i egen kommune, ved at velger legger stemmeseddel direkte i urnen etter at denne er stemplet og elektronisk krysset av i manntallet for godkjent stemmegivning (kapittel 7).
4. Det stilles krav til at minst to stemmemottakere skal være tilstede ved mottak av forhåndsstemmer (kapittel 7).

I tillegg foreslås at det forskriftsfestes en standard mal med krav til utformingen av stemmesedler ved stortingsvalg (kapittel 6).

Høringsnotatet på 93 sider er en fyldig utredning av en rekke sider ved valgordningen etter evalueringen av valget i 2011. Evalueringen omfatter også manntallet, tilgjengelighet til og i valglokaler, krav til utforming av valgkort, krav til utforming av stemmesedler, forhåndsstemmegivning innenriks, nytt elektronisk valgadministrativt datasystem, samt økonomiske og administrative konsekvenser. Departementet gjør utførlig greie for hvert hovedtema med innledning, gjeldende rett, problemstilling, evaluering, samt vurderinger og forslag fra departementet.

Den beste opplysningen om faktiske forhold og saks-forståelse fås ved å lese direkte i høringsnotatet.

Departementet foreslår disse *endringene* i valgloven (*endringene i kursiv*):

1. **Manntallet (Se kapittel 3 i høringsnotatet)**
 - a. **Ansvar for etablering og oppdatering av manntall overføres til statlige myndigheter.**

§ 2-3 Ny overskrift:

Ansvar for å *opprette og oppdatere* manntall. Utsendelse av valgkort

§ 2-3 første ledd skal lyde:

(1) Departementet er ansvarlig for at manntallet opprettes og oppdateres på grunnlag av opplysninger fra folkeregistermyndigheten. Departementet sørger for at alle kommuner får et manntall over personer med stemmerett i kommunen. Det skal føres et felles manntall for fylkestingsvalg og kommunestyrevalg.

b. Det etableres en frysdato for når manntallet ikke lenger kan endres.

§ 2-3 nytt andre ledd skal lyde:

(2) Siste oppdatering av manntallet på grunnlag av opplysninger fra folkeregistermyndigheten skjer lørdag før valgdagen.

c. Det etableres et foreløpig manntall per 2. januar i valgåret.

§ 2-5 første ledd skal lyde:

(1) Folkeregistermyndigheten skal selv av eget tiltak, uten hinder av lovbestemt taushetsplikt, på hensiktsmessig måte å stille til disposisjon for valgmyndighetene
a) et foreløpig manntall basert på stemmerettsvilkårene per 2. januar i valgåret, til bruk for forberedelser av valget, og

d. Forskriftshjemmelen rundt manntallsføringen utvides noe.

§ 2-5 nytt annet ledd skal lyde:

(2) Folkeregistermyndigheten skal overføre oppdateringer til det foreløpige manntallet og oppdateringer til manntallet per 30. juni.

§ 2-7 ny overskrift skal lyde:

Krav om retting og innføring av stemmeberettigede bosatt i utlandet

§ 2-7 nytt tredje ledd skal lyde:

(3) Uavhengig av bestemmelsen i § 2-3 (2), skal valgstyret sørge for at stemmeberettigede bosatt i utlandet som ikke har vært folkeregisterført som bosatt i Norge noen gang i løpet av de siste 10 år før valgdagen, føres inn i manntallet i kommunen dersom velger søker om innføring innen kl. 21 valgdagen, mandag.

§ 2-9 annet ledd bokstav a) skal lyde:

a) Manntallsføring, behandling og oppdatering av det foreløpige manntallet og manntallet per 30. juni, samt uttrekk av folkeregisteret basert på stemmerettsvilkårene til testformål.

§ 8-1 ny overskrift skal lyde:

Perioden for forhåndsstemmegivningen. Krav til antall stemmemottakere

2.

Kommunenes ansvar for å vurdere valglokalenes egnethet presiseres i lov (Se kapittel 4 i høringsnotatet).

§ 8-3 første ledd skal lyde:

(1) Stemmegivningen skal foregå i egnet og tilgjengelig valglokale. Velgerne skal kunne ta seg inn i valglokalene uten hjelp. Andre lokaler skal ikke benyttes med mindre særlige grunner foreligger.

§ 9-3 andre ledd skal lyde:

(2) Valgstyret bestemmer hvor stemmegivningen skal foregå og fastsetter tiden for stemmegivning. Stemmegivningen skal foregå i egnet og tilgjengelig valglokale. Velgerne skal kunne ta seg inn i valglokalene uten hjelp. Andre lokaler skal ikke benyttes med mindre særlige grunner foreligger. Kommunestyret kan selv, med tilslutning fra minst 1/3 av medlemmene, vedta å holde valglokalene åpne lenger enn

det valgstyret har vedtatt. Slikt vedtak må treffes senest samtidig med budsjettet for det året valget skal holdes. Stemmegivningen mandag må ikke foregå senere enn kl. 21.

3.

Det innføres nye regler for forhåndsstemmegivning for velgere som stemmer i egen kommune, ved at velger legger stemmeseddel direkte i urnen etter at denne er stemplet og elektronisk krysset av i manntallet for godkjent stemmegivning (Se kapittel 7 i høringsnotatet).

§ 8-4 skal lyde:

(1) Velger skal i enerom og usett brette sammen stemmeseddelen slik at det ikke er synlig hvilken valgliste velgeren stemmer på. Velger som er ukjent for stemmemottaker, skal legitimere seg. Velgers identitet kan ved stemmegivning på institusjon i stedet bekreftes av en ansatt som legitimerer seg.

(2) Velger som er manntallsført i kommunen leverer stemmeseddelen til stemmemottaker, som stempler den med et offisielt stempel. Velgeren legger selv stemmeseddelen ned i en urne. Stemmemottaker setter ett kryss i manntallet ved velgerens navn.

(3) Valgstyret kan i særlige tilfeller bestemme at det ved enkelte forhåndsstemmemottak likevel skal benyttes stemmeseddelkonvolutt. Velgeren leverer stemmeseddelen til stemmemottaker som stempler den med offisielt stempel. Etter at stemmeseddelen er stemplet legger velgeren selv denne i en stemmeseddelkonvolutt, limer denne igjen og gir den til stemmemottaker. Stemmemottaker legger stemmeseddelkonvolutten sammen med valgkortet i en omslagskonvolutt og kleber denne igjen.

(4) Når stemme mottas fra velger som er manntallsført i en annen kommune og ved strømbrydd eller kommunikasjonsbrydd mot manntallet, skal stemmeseddelen ikke legges i urnen. Velger leverer stemmeseddelen til stemmemottaker som stempler den med offisielt stempel. Etter at stemmeseddelen er stemplet legger velgeren denne selv i en stemmeseddelkonvolutt, limer denne igjen og gir den til stemmemottaker. Stemmemottaker legger stemmeseddelkonvolutten sammen med valgkortet i en omslagskonvolutt og kleber denne igjen.

(5) Stemmemottaker skal påse at det fremgår av stemmegivningen hvem velgeren er, slik at det er mulig for valgstyret å identifisere vedkommende og krysse av ved rett navn i manntallet.

(6) Velger som har behov for det, kan selv be stemmestyret om å få nødvendig hjelp ved stemmegivningen. Velger med alvorlig psykisk eller fysisk funksjonshemming kan selv peke ut en ekstra hjelper blant de personer som er til stede i valglokalet. Stemmestyret skal gjøre hjelperen oppmerksom på at vedkommende har taushetsplikt.

(7) Valgurner som brukes ved forhåndsstemmegivningen innenriks skal være forseglet.

4.

Det stilles krav til at minst to stemmemottakere skal være tilstede ved mottak av forhåndsstemmer (Se kapittel 7 i høringsnotatet).

§ 8-1 nytt femte ledd skal lyde:

(5) Ved forhåndsstemmegivningen innenriks, unntatt på Svalbard og Jan Mayen, skal det fra 10. august være minst to stemmemottakere til stede ved mottak av forhåndsstemmer.

Departementet foreslår disse endringene i valgforskriften (endringene i kursiv):

I tillegg foreslås at det forskriftsfestes en standard mal med krav til utformingen av stemmesedler ved stortingsvalg (Se kapittel 6 i høringsnotatet).

Ny § 19 a i valgforskriften:

Ved stortingsvalg skal utsiden av stemmeseddelen ha en farget mønsterside med fargekode cmyk, og et mørkt mønsterfelt øverst. Utsiden av seddelen skal på hvit bunn ha veiledningstekst og stempelfelt. Stemmeseddelen skal ha en hvit innside med parti og kandidatnavn, og en brettekant med samme mønster og fargekode som utsiden. Seddelen skal ha kolonne med ruter til å endre rekkefølgen på kandidatene til venstre for kandidatnavnet. Til høyre for kandidatnavnet skal det være kolonne med ruter for å stryke kandidater. Stemmeseddelen skal ha forskutt falsing. Etter falsing skal seddelen være i størrelse A5 (bredde 150 x høyde 203 millimeter), og være trykket på 90 gram ubestrøket hvitt papir.

Valgforskriften § 19, med unntak av nr 4 gjelder tilsvarende.

Ved produksjon av blanke stemmesedler gjelder valgforskriften § 20, med unntak av § 20 (2) og (3).

DRØFTINGER:

Fylkesrådmannen vurderer departementets saksutredning vedr. hvert forslag til lovendring som meget god og grundig. Og selve endringsforslagene vurderes alle som hensiktsmessige for en sikrere og bedre valggjennomføring.

Alle forhold i valgloven kan sies å ha prinsipiell betydning, men endringsforslagene er i all hovedsak praktisk orientert for å styrke de prinsipper som valgloven er bygd på. De representerer ikke en prinsipiell nyorientering i forhold til valg.

FYLKESRÅDMANNENS KONKLUSJON:

Kommunal- og regionaldepartementet gir en god og grundig saksutredning i høringsnotatet.

Fylkesrådmannen gir sin tilslutning til departementets forslag til endringer i valgloven og valgforskriften.